

Sölvesborgs- Kalendern 1994

"Haveliden"
Stina Brorsson

Pris 40 kr

Sölvesborgs-Kalendern 1994

– åttonde årgången –

Innehåll:

Januari:

Silversmide i Hörvik. Foto: Jonte Göransson
Text: **Silversmide i Hörvik**
Av Rud. Sökjer

Februari:

Kås vid Norjegryt. Foto: Tomas Holmer
Text: **Stina Brorsson – naivist i Hällevik**
Av Inga Johnsson

Mars:

Grammahagen. Foto: Jonte Göransson
Text: **Med Per Nilsson apropå Nils Persson med mera.** Av Mona Sandqvist

April:

Vid Stiby backe. Foto: Tomas Holmer
Text: **Mest om tulpaner**
Av Bengt Nilsson

Maj:

Slottskyrkogården. Foto: Jonte Göransson
Text: **Snabbvingar i Sölvesborgs kommun**
Av Christer Bergendorff

Juni:

Norje kanal. Foto: Tomas Holmer
Text: **Norje – en historisk by**
Av Arne Sonesson

Juli:

Norregatan. Foto: Jonte Göransson
Text: **Norregatan**
Av Jan Lagerås

Augusti:

Slåtterdans i Ynde. Foto: Johan Åström
Text: **Myrorna**
Av Robert Dewsnap

September:

Stiby naturreservat. Foto: Jonte Göransson
Text: **Europeisk gemenskap – till nytta och nöje för vem?** Av Göran Svahn

Oktober:

Rönblad. Foto: Johan Åström
Text: **Om tillkomsten av Stadshotellet i Sölvesborg.** Av Hans Milton

November:

Blekingesöm. Foto: Jonte Göransson
Text: **Blekingesöm**
Av Brita Hilmansson

December:

Jockarp. Foto: Johan Åström
Text: **Mot horisonten**
Av Åke Werdenfels

Gott Nytt År 1994!

Försättsbladet visar "Haveliden", en målning av Stina Brorsson
Foto: Jonte Göransson

Produktion: Föreningen Yndegården, Naturskyddsföreningen i Sölvesborg
Sättning: Bo Sandqvist Tryck: A-tryck, Gualöv

JANUARI 1994

Silversmide i Hörvik / Local silver jewellery, Sölvesborg, Sweden

Foto: Jonte Göransson

SILVERSMIDE I HÖRVIK

Av R Sökjer

Efter avslutade tekniska studier ägnade jag mig åt industriell verksamhet i många år – först i Skåne och sedan 50-talet i västra Blekinge. Därmed föddes kontakten med Hörvik. Sedan dess har jag bott där.

Den första sommaren med familjen i Hörvik hyrde jag tjänstebostaden i järnvägsstationen. Då fanns järnvägen på Listerlandet kvar, och Hörvik var ändstationen för linjen Sölvesborg-Hällevik-Hörvik. För oss blev denna plats en mycket nyttig närtkontakt med Hörviksborna, som varje förmiddag migrant samlades vid stationen för att hämta sin post och odla vardagsskvallret. Stationen var nämligen samtidigt postanstalt.

Jag fick senare tillfälle till nära umgänge med fiskarbefolkningen i Hörvik genom långvarigt engagemang i Hörviks Hamnförning.

Min konstnärliga ambition uttryckte jag tidigt i bl.a. en mångfald teckningar i blyerts, tusch och lavering med motiv från vardags-händelser och umgängeskrets. En del alster hamnade i olika tidningar.

I sökandet efter även andra uttrycksmedel fastnade jag så småningom för silver, som är ett tacksamt material för formgivning och bearbetning. Resultatet blir vanligtvis smycken.

För ett tjugotal år sedan förvärvade jag den gamla Josefssonska lanthandeln vid Krämarevägen i Hörvik. Fastighetens butiksdel blev en i allra högsta grad lämplig verkstadslokal för silversmide. Från början var det väl aldrig meningen, att denna hobby skulle bli annat än ett meningsfullt tidsfördriv på äldre dagar. En underbar respons hos en allt vidare krets människor har emellertid gjort silversmidet till en nära nog heltidssyssla.

Verkstaden blev från början ett intressant mål för ortens barn, som gärna sökte sig dit. Det var också Hörviksbarnen, som myntade uttrycket "Silversmeden".

Designen är min egen, och idéerna föds ofta i ett stort antal skisser. Inte sällan ger den ena utformningen den följande. Jag inte bara eftersträvar utan snarare kräver av mig, att mina alster skall passa beställaren. Därför görs de ofta efter måttagning och inprovning, så att de slutligen blir till personliga smycken för mottagaren.

Materialet är alltid rent Sterlingsilver, som kontrollstämplas och signeras.

Silversmidet har gett mig inte bara en meningsfull syssla. Det har också skänkt mig en stor skara nya bekantskaper och många goda vänner, både nära och långt borta.

FEBRUÁRI 1994

Kås vid Norjegryt / An old fishing harbour, Sölvesborg, Sweden

Foto: Tomas Holmer

STINA BRORSSON – NAIVIST I HÄLLEVIK

Av Inga Johnsson

Stina Brorsson är född i ett hus vid havet i Hällevik, och hon älskar sitt fiskeläge.

Den första konstnärliga kicken fick hon vid 13 års ålder i Istaby skola med Ruth Mattsson som lärare. Eleverna hade fått i uppdrag att göra dekor till en sketch. Stinas förslag vann, och klasskamraterna hjälpte till att "förstora" hennes målning. När hon var 14 år gick hon på sin första målarkurs. Det var i Hällevik, och hon var yngst i gruppen. Eleverna använde vykort som förebilder.

När Stina senare bodde i Kristianstad tyckte hon, att där fanns goda möjligheter att lära sig mera om konst och konsthantverk. Hon gick på kurser i batik, keramik, träslöjd, målning, grafik, kroki och skulptur. Under vistelsen i Kristianstad började Stina även måla ute i naturen. Den första utställningen hade hon 1970 på biblioteket i Karlshamn. 1970 deltog också Stina med skulpturer i en jurybedömd utställning på läns museet i Kristianstad. Sedan följde en rad utställningar i Karlshamn, Karlskrona, Kristianstad, Malmö och framför allt i Hällevik. Stina gick på estetiska linjen på Östra Grevie folkhögskola. Hon kom även in på konstskola i Stockholm. Det gladdde hon sig åt, ända tills hon skulle fara dit. Då var Stockholm för långt från Hällevik, och hon avstod från studierna i huvudstaden.

Stina gifte sig och bosatte sig på nytt i Hällevik. När barnen var små blev det inte mycket tid över till konst. Några skulpturer skapade hon dock. Sonen Linus och vännernas barn, Johan och Maria, var modeller. Hon gjorde också en del stiliserade människogestalter.

Så småningom tyckte Stina det blev tungt att arbeta med skulptur, och hon kom alltmer att ägna sig åt måleri. Hon målar i olja. Hon tycker mycket om blommor och har målat en mängd mindre tavlor av vilda växter. Hennes älsklingsblomma är gulmåran, därför att den "doftar sommar och smultron". Hon har även gjort kompositioner i stort format med bl.a. rosor, pioner, syrener och riddarsporrar.

Några marinmålningar och stilleben har Stina också hunnit med.

Det man framför allt förknippar Stina Brorsson med är dock de naivistiska bilderna från Hällevik. Efter år av målning har hon kommit underfund med att naivismen är den stil, som passar henne bäst. Som naivist anser sig Stina vara autodidakt (självlärd). På Stinas naivistiska målningar är det nästan alltid sommar. Flaggor jublar mot en blå himmel, som är mönstrad med måsar och lätta skyar. Barn leker bland ljuvligt

blommande fruktträd i leende trädgårdar med prunkande rabatter och välkrattade gångar.

En del av hennes konstverk kan också ses som kapitel i Listers svunna kulturhistoria. Så har Stina målat Hälleviks och Hörviks stationer, knutpunkter på den för länge sedan nedlagda linjen till Sölvesborg. Människorna på Stinas stationer är lyckliga och förväntansfulla, finklädde och aktiva. De stiger av tåget, tar avsked, drar barnvagnar och vallar hundar. Tågklararen står stolt som en stinsprins och svänger med sin signalstav på perrongen. Åtskilliga av Stinas personer på tavlorna har sina motsvarigheter i den s.k. verkligheten.

På en av Stinas få vintertavlor åker folk skridsko och spark på isen i Ormahålan – nu igenfylld med planterad gräsmatta och försedd med två bänkar för dem, som vill njuta av utsikten över viken.

På en annan tavla är det auktion vid Bi-Elsans hus, som senare rivits. Samma öde har Back-Annans affär gått till mötes. På flera av Stinas tavlor kan man dock se "byggningna" med speceriaffären, som försvann. På samma sätt förhåller det sig med Svante Svenssons bageri och Torvald Perssons charkuteri, som också avbildats i Stinas ständigt solbelysta barndomsidyller. Inte heller plockar man längre potatis för hand och efter häst på Stibyberget som på Stinas tavla, och majbratorna på Vassabacken har för länge sedan brunnit ut. Dansen på flaken i Tenabacken tillhör också minnenas värld, och Ola Bens kurra vid Grönslett med bandyspelande barn hyser nu ett par sommarstugor.

Stinas främsta inspirationskällor är våren och havet. Våren med naturens kraft och det efterlängtade ljuset, och våren som föregångare till sommaren, som Stina tycker allra bäst om. Havet fascinerar henne med sin föränderlighet, ömsom lockande, ömsom hotande.

På sommaren kan Stina ta med sig staffli och matsäck och måla vid Spraglehall i Krokås, på Stibyberget i Hällevik eller bland vildrosorna ute på Kråkenabben.

Stina själv bor lika idylliskt som människorna på hennes tavlor. Adressen är Blåsippsvägen, och huset är omgivet av en härligt blommande trädgård med bok- och avenbokskogen invid stengärdet. I den vackra rymliga glasverandan står en stor tavla på staffliet – ett kustlandskap från Vik i Skåne med blåeld, kvanne och törnrosor i förgrunden.

Genom Stinas konstnärskap har det f.d. fryshuset i hamnen i Hällevik blivit förändrat. Där finns nu Lilla Galleriet, där Stina visar sina tavlor i det internationella Hällevik.

MARS 1994

Grammahagen, Sölvesborg, Sweden

Foto: Jonte Göransson

MED PER NILSSON APROPÅ NILS PERSSON MED MERA

Av Mona Sandqvist

Boklöven glänsar vackert mot Timmermansvägens blöta asfalt, och när jag går genom grinden känner jag mig varmt hälsad av tio större och mindre cyklar som flockas under träden – liksom av hunden som sticker ut nosen så snart dörren öppnas. Det är som i en bok av Per Nilsson!

Vi bänkar oss vid det stora köksbordet och pratar om arbete och skrivande. Efter ett år som heltidsförfattare är Per nu tillbaka som musiklärare på Bokelundsskolan. Han visar mig resultatet av förra årets koncentrerade skrivarmöda: två böcker som är alldeles nyutkomna, *Klockan tretton* och *Ja må han le... Va?* Den senare tar jag med mig hem och sträckläser under natten. Det passar bra, för det är en historia som tilldrar sig under en enda lång mörk natt, i en stad som har drag av både Sölvesborg och Kristianstad. En fascinerande saga om verklighetens nattsidor – men dagen kommer till sist, födelsedagen, som titeln talar om. Per Nilssons förmåga att hitta överraskande grepp förnekar sig inte. Mitt i den här historien kommer en lång berättande dikt. Det är den gamla storyn om vem som till slut fick prinsessan – men den här gången gäller det Viktoria, kronprinsessa av konungariket Sverige, och hur det slutar skall inte avslöjas här.

Sölvesborg och Lister spelar med i flera av Per Nilssons böcker. I *Viktiga saker* tillbringar malmöpojken Nils Persson sitt sommarlov bland stugorna på Tredenborg. Bland granarna finns polacker med säsongsarbete på Listerlandet, likaväl som semesterprylfixerade 08-turister i snabb flykt mot nya intryck. Här är det blåbärsplöckning på Ryssberget och kojbygge på Månsaholm. Nils Persson – är det Per Nilssons barndomsjag? Helt säkert är att malmöpojken Per Nilsson tillbringat barndomens alla somrar i föräldrarnas stuga på Tredenborg. Det är därför han i vuxen ålder bosatt sig i Sölvesborg med sin familj.

Per Nilssons första bok, *Mellan vakna och somna*, som också den handlar om Nils Persson, är sammansatt av intryck och episoder som Per ville förmedla till sina egna fyra barn. En Bonnierpristävling 1984 gav honom impulsen till att knäpa ihop ett manus. Något pris blev det inte den gången, men boken gavs ut med underfundiga illustrationer och omslagsbilder av författaren själv.

Nils Perssons intensiva dag i *Mellan vakna och somna* är fylld av fantasier och dagdrömmar. Han är en sådan person. I boken *Baklängeslivet* har fantiserandet gått än längre. Som trettonårig pojke överlämnar han ett manuskript till Per Nilsson, som bara har att publicera det. Vad Nils Persson har fantiserat ihop är ett helt levnadslopp – sitt eget. Det speciella med detta liv är att det förflyter baklänges och att huvudpersonen byter namn och hemvist vart tionde år. – Hur var det att skriva den här boken, Per?, undrar jag. – Det är den bok som starkast av alla har fått mig att uppleva författarens suveräna frihet! Man behöver inte ens ta hänsyn till tiden, som annars är det mest tvingande av allt i livet. Här lever huvudpersonen sitt liv baklänges, medan personerna omkring honom lever framlänges – och samtidigt tillhör hela omgivningen ett och samma nu, för i miljön sker inga påtagliga förändringar.

– Men kan du verkligen säga allt du vill i barnböcker? Har du inte lust att skriva för vuxna egentligen? Per skakar på huvudet: – Jag har alltid hållit på att skriva, dagböcker och

dikter. Poesi var från början det viktigaste, men det lockar mig mindre nu. Jag tycker att jag har funnit ett språk som fungerar, att jag kan säga svåra saker på ett enkelt sätt, ett sätt som barn förstår. Jag tycker om den publiken – barn och ungdomar är en fördomsfri läsekrets. Det lockar mig att tänja ut gränserna – som i *Ja må han le... Va?*, som tar upp mycket som man kanske inte brukar diskutera med ungdomar.

Man kan nog förstå att Per vill vidareutveckla ett skrivande som har visat sig så framgångsrikt. Han besöker gärna skolor runt om i landet, och han gillar pratstunderna med sina unga läsare. Han har också fått beställningar från TV och radio. TV sände för några år sedan serien *Första kärleken*, en historia i sex delar om en sommarlovsförälskelse mellan en döv flicka och en hörande pojke. Han medverkade också i en radioserie för mellanstadiet, *Lust att skriva*. Det gick ut på att olika författare skulle skriva början på en berättelse, som elever runt om i landet sen fick fabulera vidare på. Per fick efter varje avsnitt ett hundratal förslag till fortsättning och skrev sen nästa del utifrån elevernas idéer. Mycket lustbetonat!

Boken *Hjärtans fröjd* från 1992 fick första pris i Rabén och Sjögrens tävling om bästa kärleksskildring för ungdomar. Den kan med rikt utbyte och många igenkännande leenden läsas även av vuxna. För övrigt är det lätt att se att Per är djupt engagerad i samhällsproblem och livsfrågor som berör människor i alla åldrar. Det finns ingenting av predikande i hans böcker, men med litet eftertanke inser man att det hela tiden är tal om *viktiga saker*. Det är påfallande att han alltid startar utifrån en mycket klar idé som formar hela bokens uppläggning. Ofta utgår han från ett mönster ur den klassiska litteraturen – som barn kanske inte alltid har möjlighet att känna igen, men som ger berättelsen en extra dimension för den vuxne. I *Baklängeslivet* råder en kamp om huvudpersonens liv – mellan gudomens företrädare, dvs Gert Urban Davidsson och hans medhjälpare Sonesson och den helige Andersson, och djävulens representant Christer Fix. Att gott och ont så renodlat ställs mot vartannat är något som barn är vana vid från dataspelens värld, menar Per. En litteraturläsare av äldre generation ser kanske i stället det gamla mönstret från *Faust*, där intrigen vilar på att Gud och Djävulen slår vad om huvudpersonens själ. Namnet Fix är dessutom övertaget från den odräglige detektiven i *Jorden runt på 80 dagar*, vilket understryker att *Baklängeslivet* också är en sorts Jules Vernehistoria – livet runt på 80 år, skulle man kunna säga. I *Hjärtans fröjd* leds man att associera till *Den unge Werthers lidanden*, vilket gör att man hela tiden befarar att huvudpersonen ska ta sitt liv av olycklig kärlek, liksom den stackars Werther. Man är beredd på både det ena och det andra, men överraskad blir man ändå till sist.

Det måste var roligt att kunna skriva så – med ett direkt tal till unga läsare och ett indirekt till äldre. Men kanske är det också mycket svårt? – Ja, säger Per, det är svårt och det är roligt. Från början förstod jag inte att författari framför allt är arbete. Jag trodde att man tänkte ut boken i huvudet, och sen var det bara att skriva ner den. Men så är det inte. Man börjar med en klart medveten idé, men sen händer något i skrivandet – nånting nytt kommer till i samspelet mellan huvud och hand. En bok är framför allt *tid* – timmar, månader och år av ens liv.

A P R I L 1 9 9 4

Vid Stiby backe / Stiby nature reserve, Sölvesborg, Sweden

Foto: Tomas Holmer

MEST OM TULPANER

Av Bengt Nilsson

Vid inventeringen av Blekinges flora har jag under ett par års tid särskilt intresserat mig för förvildade växter. På våren är det lök- och knölväxter som dominerar. Olika arter av scilla, krokus, chionodoxa och snödroppar som följt med trädgårdsavfall eller "rymt" från odlingar har klarat sig bra i konkurrensen med vår vilda flora. På många platser har de fröat av sig och bildat stora bestånd. Tulpaner är också vanliga men har svårare att klara sig och blomma sällan.

Tulpanens historia är väl känd sedan 1554 då kejsar Ferdinands sändebud såg några blommande tulpaner i dalgångarna mellan Adrianopel och Konstantinopel. 1559 förde Conrad Gesner med sig tulpaner till Augsburg. Kort tid därefter började Carolus Clusius odla tulpaner i Holland. Entusiasmen för sällsynta tulpaner blev i början stor och sporrade både växtjägare och trädgårdsmästare. Tulpankulten florerade i Österlandet där tulpanen var sultanernas blomma och persernas symbol för kärlek; detsamma var fallet i Holland. Tulpanlökar från Turkiet fördes till Wien med diplomatisk kurir.

Senare övertog holländarna handeln med tulpaner och än i dag har de inte släppt greppet om dem. Plantjägare genomforska- de Mindre Asien efter vilda tulpanarter medan de holländska tulpanodlarna i sin tur strävade efter att få fram nya sorter. De hade sådan framgång att det uppstod en veritabel tulpanfeber. Mitt under det 30-åriga kriget blev tulpaner en allmän handelsvara. Man omsatte t.o.m. papperstulpaner, det vill säga lökar som inte fanns, men som man kontrakterade att leverera. Det omsattes över 10 miljoner papperstulpaner. De verkliga lökarna såldes på offentliga auktioner eller, om de var mycket värdefulla, genom privata avtal.

Det berättas många underliga historier om hur det gick till på tulpanmarknaden. En enda lök betalades med en vagn och ett par hästar och för en annan avstod man två och

ett halvt tunnland jord. En köpman i Haarlem hade betalat en förmögenhet för en tulpanlök när han upptäckte att hans granne, en skomakare, hade en tulpan av alldeles samma färg. Han skrämde då skomakaren att sälja den till honom för 1500 floriner och trampade sönder den inför hans ögon. Skomakaren, som älskade tulpaner, blev helt bestört. När köpmannen sedan talade om att han skulle betalt tio gånger så mycket, gick det upp för skomakaren vad han hade förlorat och han gick och hängde sig.

En holländsk tulpanimportör blev så förtjust när han fick höra att en last tulpaner hade fraktats på rekordtid från östra Medelhavet att han gav budet som kom med nyheten rikligt med dricks samt några rökta sillar till kvällsmål. Budet var sjöman och inte så insatt i detta med tulpanlökar. När han kom ut från handelsmagasinet fick han syn på vad han tyckte var en matlök bland dyrbara siden- och sammetstyger. Han menade att den skulle bli en bra krydda till den rökta sillen. Men löken var en "Semper Augustus" värd 3000 gulden och det kvällsmålet kostade sjömannen 6 månaders fängelse!

1637 trädde en ny lag i kraft i Holland som stadgade att kontrakt på tulpaner i likhet med andra affärsavtal skulle ha full täckning. Man förlorade förtroendet för tulpaner som handelsvara. En tulpanpekulant som förtjänat över 60000 floriner om året drog sig inte tillbaka i tid. Inom fyra år hade han förlorat palatsen, parkerna och sina vänner. Han drev senare omkring som tiggare i Antwerpen.

Tulpanfebern avtog för en tid för att sedan dyka upp i Turkiet på 1700-talet. Under 1800-talets första år började amerikanska odlare översvämma marknaden i London med tulpaner. Mängder av lökar infördes och priset sjönk så att det kom inom räckhåll för vanliga arbetare.

MAJ 1994

Slottskyrkogården / *Rhododendrons*, Sölvesborg, Sweden

Foto: Jonte Göransson

SNABBVINGAR I SÖLVESBORGS KOMMUN

Av Christer Bergendorff

En liten grupp av Lucæniderna kallas för snabbvingar, vars alla arter finns inom vår kommun. Gruppen är nära besläktad med blåvingar och guldvingar. Storleken är 25-35 mm mellan vingspetsarna. Eftersom de inte tillhör de stora och mest iögonfallande förbigås de lätt. Färgen är mestadels brun och samtliga arter har ett litet svansutskott i bakvingehörnen. Invid utskottet finns oftast klart färgade fläckar på undersidan. En vilande fjäril sitter oftast med vingarna hopslagna över ryggen, svansutskottet och fläckarna kommer då att likna ett huvud med ögon och antenner. En angripande fågel kommer sannolikt att sikta in sig på "huvudet" och får bara ett par vingflikar i näbben. Det är inte ovanligt att se fjärilar med ett vasst hack i bakvingehörnen. De kan flyga nästan lika bra även hårt stympade.

Endast **björnbärssnabbvingen** är utbredd över hela landet. Man påträffar den i april och maj på allehanda skogsmark, särskilt på Ryssberget när boken slår ut. De helt gröna vingundersidorna är oftast det enda man ser av djuret. När den knappt tre centimeter stora fjärilen flyger snabbt och virrigt uppfattas den inte som en fjäril. Vingovansidorna är svartbruna och enfärgade. Larven lever oftast på blåbärs- och lingonris.

Plommons snabbvingen finner vi bara i de sydligaste landskapen och framför allt på Öland och i Blekinge där den som larv lever på riktigt gamla vindskyddade slånbuskar. Ofta röjs sådana här gamla och lavbemängda buskage bort i oförstånd. De fullbildade fjärilarna sitter på och flyger runt buskarna. De är varmt chokladbruna med en orange bård åtminstone på bakvingeovansidan. Undersidan är ljusare gulbrun med en karminröd kantlinje inåt med svarta fläckar, ytterligare innanför finns en fin vit bågformad linje. Svansutskottet är tydligt och har en blå bas. Lättast kan vi se den i skiftet juni-juli. Norr om Lindskog vid Hällevik är den stundom talrik.

Järneksnabbvingen är sällsynt och dess nordgräns går genom Halland och Småland. Den lever på ek och framför allt på buskar och tuktade träd exempelvis i kraftledningsgator. Landets bästa lokal ligger i kraftledningsgatan norr om Valje, just där E 22 skall byggas. Jag har även

hittat den på Stiby backe. Utseendet påminner om plommons snabbvingens men den är mörkare undertill och saknar de svarta fläckarna och den röda kantlinjen är smalare och t.o.m. upplöst i fläckar. Hannen är helbrun ovan sånär som på en liten orange fläck i bakvingehörnet. Honan däremot har stora orange fläckar på framvingarnas ovansidor. Fjärilarna besöker blommor av framförallt rölleka och björnbär.

Almsnabbvingen går så långt norrut som till Hälsingland men är aldrig vanlig. Här har jag påträffat den vid slottet, i Hörvik och Gummarp. Oftast sitter den på någon flockblommig växt eller högt upp på ett almlöv. Den mesta tiden håller den sig i trädtoppnivå. Vingovansidan är jämnt svartbrun, undersidan är aningen ljusare med ett kraftigt tandat rött band efter bakvingeutsidan. Innanför bandet finns en vit linje som är W-tecknad mitt för svansutskottet. Den lever av alm och ses säkrast i skiftet juli-augusti.

Eksnabbvingen följer ekens utbredning till Gästrikland och är den näst talrikaste av snabbvingarna. I juli och fram till början av september finner man den nästan överallt där det finns ek. Den flyger villigt i dess toppar och sitter och solar högt uppe i lövverket. Föda får den ofta av honungsdagg från bladlöss. Vill man fånga in den gäller det att ha långt hävskafat eller att klättra upp i kronan. Hannen är blåviolett med mörka kanter, honan har endast inre halvan av framvingen glänsande blåviolett, resten är brunsvart. Undersidan är gråbrun med ett orange öga vid svansutskottet samt en vit, gråskuggad linje över bakvingen.

Björksnabbvingen går även den upp till Hälsingland. Den är sällsynt överallt utom på Öland och här runt vår kommun. Liksom plommons snabbvingen lever den av slån, men kräver inte lika gamla och vindskyddade buskage. Kråkenabben är ett perfekt ställe för att studera den flygande kring eller sittande på buskarna. Augusti och början av september är den rätta tiden. Hannen är brun medan honan har ett brett orangerött framvingeband. Undertill är de varmt brunorange färgade med ett smalt rött bakkantsband och mitt över bakvingen två vita linjer.

JUNI 1994

Norje kanal / *The Norje Canal, Sölvesborg, Sweden*

Foto: Tomas Holmer

NORJE – EN HISTORISK BY

Av Arne Sonesson

Under århundraden har Norje varit en central plats i västra Blekinge och på Lister. I kung Waldemars jordebok av år 1231 nämns ett antal platser, däribland "Lystär". Lister var ett eget landskap, avskilt från Blekinge av sjön Vesan. År 1300 nämns ett antal byar i Listers härad, däribland "Noore". Norje blev uppmärksammat genom sitt strategiska läge vid Norje sund.

Om Listers härad vet man att det på 1300-talet varit förlänat åt furstarna av Rügen. När denna förläning upphörde vet man ej säkert.

Krig förekom ofta under århundradenas lopp. Blekinge blev åter danskt år 1360 och förblev så fram till 1658. Efter detta följde mycket oro och 1676 blev ett hårt år då svenskarna hade mycket besvär med snapphanarna även i våra bygder.

Norje återkommer ständigt i historien. Namnet stavades på flera olika sätt, t.ex. "Noore", "Noriö", "Norge". Den sistnämnda stavningen tolkades som att norska flyktingar fann sin fristad här.

I Norje fanns tidigare rester av gator, källor och hus, vilka tyvärr med tiden har blivit förstörda. Men det återkommer i historieber beskrivningarna att här en gång fanns en stad "Luntertun". Bland annat omtalas i kung Christian II:s brev daterat 1516 att staden Luntertun flyttats. Några direkta bevis för att det verkligen funnits en stad här, har dock inte presenterats.

År 1678 byggde svenskarna "Norje Skans". Efter den sista drabbningen med danskarna i Norje 1679 förföll dock skansen.

Norje var och är fortfarande delat av Norje Sund. Därav kom benämningarna Norje Nordansund och Norje Sunnansund. Den senare halvan av Norje tillhörde Lister och blev därigenom av särskilt intresse. Här förlades gästgiverier, här höll man ting och här hade man fängelse.

När tingsplatsen förlades till Norje är obekant. Det finns dock en hög som inte danats av naturen och som kallas Ringhöjen. Det kan tyda på att här funnits en förhistorisk tingsplats. Tingsplatserna varierade beroende på vilka ärenden man hade. Ett exempel är ting i Sölvesborg 29 oktober 1684 benämnt "Listerherredag Tings Rätts slut och domb" angående gränstvist mellan Sölve och Hörby byar. I domböcker från ting i Norje under 1700-talet kan man bl.a. läsa att häradshövdingen i ett hörsamt memorial av den 15 november 1723 erinrade sig att "för några år sedan i rätten förekommit till behandling uti vilket stånd Noriö gästgivarergårds Crono- eller Tingsbygning då

befanns". Det framgår att efter mycket diskuterande blev bristerna åtgärdade. År 1747 brann dock byggnaden ner och gästgivaren Wagener erbjöd sig att bygga ny gästgivarergård för 550 eller 600 riksdaler.

Den 30 april 1783 erhöll Knut Persson i Hörby fullmakt att vara nämndeman i Listers härad i stället för Daniel Fondell i Norje. Knut Persson, som också kallades "Mjällby kung" var en pådrivande nämndeman och när tingsbyggnaden i Karlshamn brann ner 1792 ansåg man att tingshuset skulle byggas på Lister och i Norje, där ting tidigare hade hållits. Knut Persson fick uppdraget att 1793-95 uppföra nytt tingshus för Listers härad i Norje. Detta hus fyllde sin funktion ända fram till 1918 då sista tinget hölls. Tingshuset i Norje ersattes med nytt tingshus i Sölvesborg. Ysane kommun köpte Tingshuset i Norje den 29 december 1919 för 10000 kr.

En av de mest uppmärksammade domarna, som avkunnades i Norje tingshus var dödsdomarna mot Bengta Svensdotter och Håkan Jönsson Bollman från Kyrkhult, vilka giftmördat Bengtas man och dotter. Domen avkunnades den 9 maj 1853 och fastställdes av Högsta Domstolen den 3 november 1853. Avrättningarna skedde i Galgabacken, Pukavik den 20 januari 1854.

Mycket finns att berätta om gästgiverierna och fängelset i Norje. I det före detta fängelset, numera livsmedelsaffär, kan man än i dag beskåda de celler där fångarna satt inlåsta.

Norje i dag är en idyll med modern villabebyggelse, låg- och mellanstadieskola, bibliotek, post, affär samt fritidsgården Havsgården och Tingshuset som båda ägs och drivs av hembygdsföreningen.

Norje är en jordbruksbygd med mycket gamla anor. I dag bedrivs ett högeffektivt jordbruk på de bördiga jordar som finns speciellt inom Vesanområdet. Ett bra komplement till det traditionella jordbruket är specialgrödor som tomater, gurkor och jordgubbar.

Camping- och sommarstugeområdet Norje Boke är en idyll med vackert läge vid Pukaviksbukten, vilket gjorde att området snabbt blev fullbyggt. Västra Orlundsån rinner ut genom Norje sund och här har Norje båtklubb anlagt en förnämlig småbåtshamn. Norje Havsbud gränsar mot hamnen och har alltid utgjort en välbesökt strand inte bara för ortsborna utan också för människor från inlandet och turister som stannar till och tar en paus under sin färd på E 22.

JULI 1994

Norregatan / Norregatan, an old street, Sölvesborg, Sweden

Foto: Jonte Göransson

NORREGATAN

Av Jan Lagerås

Det vindlande, backiga övre partiet av Norregatan, kantat av små, idylliska hus och med beläggning av kullersten och gatsten uppfattar många som en del av det riktigt gamla Sölvesborg. Så är det inte. Kring denna del av Norregatan började bebyggelsen växa fram först efter den stora stadsbranden år 1801. Möjligtvis kan fiskaren Åke Eriksson ha bosatt sig där redan på 1780-talet, men det var först år 1814 som tomterna numrerades.

Vid numreringen fanns det nio tomter, varav vissa med tiden delades så att år 1876 antalet hade ökat till femton. Bortsett från någon mindre ändring har dessa tomter fortfarande samma gränser, varav en del går tillbaka till 1800-talets början. De ursprungliga nio tomterna beboddes av hantverkare och arbetskarlar.

På Gustaf Ljunggrens karta över Sölvesborg från år 1854 ligger bebyggelsen kring den övre delen av Norregatan helt utanför staden i övrigt och benämns Nya Staden. Det är ett namn som senare överflyttades till området mellan Balkenhausensgatan och Järnvägsgatan i samband med att bebyggelsen började växa fram där.

Norregatan och husen däromkring ingår i ett av de områden i Sölvesborg som är av riksintresse för kulturminnesvården, enligt Riksantikvarieämbetets beslut år 1987. Trots att inte alla byggnader har behandlats med omtanke och hänsyn till miljön, är intrycket ännu starkt av en okonstlad och levande småstadsbebyggelse från 1800-talets tidigare del.

AUGUSTI 1994

Slåtterdans / Hay making dance, Sölvesborg, Sweden

Foto: Johan Åström

MYRORNA

Av Robert Dewsnap

Klockan är tolv.

Vita stackmoln, uppstigna från Kristianstadsslätten, kommer nu in över Ryssberget, och driver iväg mot östra Blekinge. Framför molnen står de gröna trädtopparna, därute, mot söder.

Detta syns genom fönstret.

Mitt på fönstret klättrar en ensam myra, i silhuett mot den blå himlen. Jämte syrenbuskens blomma kastar hon sin skugga på skrivbordet, på tangentbordet, på 2-an däruppe, till vänster.

– En myra på fönstret! Kolla det!

Utanför huset, på den faluröda husväggen, kryper flera myror flitigt hit och dit. Skall det bli myror i huset? Nej tack!

Här på marken kommer en lång rad myror, tvärs över grusgången, rakt mot huset. De tågar ut från rabatten. Var ligger stacken? Följ myrkolonnen, baklänges: stigen leder längs hela rabatten, förbi ringblommorna, sedan över infarten. Här, på en bredd av tre meter, syns myrornas svarta kroppar mot det grå bergkrosset. Kolonnen kommer från skogen.

Själva boet utgörs av den fyra år gamla granstubben, väster om uthusgaveln. Därifrån går myrorna ut, i riktning mot huset.

Det är tvunget att sätta stopp för detta. Men hur? Gräva en vallgrav! Sagt och gjort: en ränna, fem meter lång längs husgrunden, och vatten sedan, som rinner och halvfyller rännan hela tiden. Det behövs inte mer än en handsbredd. Myrorna från skogen når fram till vattenbrynet – känner efter – inser, nästan blinda som de är, det oöverstigliga i hindret – och vänder hemåt igen.

De har en dryg eftermiddagsmarsch tillbaka till boet. Där vilar de väl upp sig och ger sig ut på sin stig igen.

Inte alla myrorna följer stigen mot huset. Somliga lämnar tåget efter sex minuters gång från boet för att klättra uppför ekträdet. De följer en skreva i stammens grova bark. En smörblomma markerar början på stigningen.

En del myror klättrar också nedåt. Dessa verkar större än de andra. Hur kommer det sig?

Jo, det är bara bakkroppen, som är större hos dessa. Den är uppbyggd som en tubkikare och har nu skjutits ut bakåt för att visa stora, breda segment, så myrorna ser tjockare ut. De har väl hämtat någon slags näring däruppe och bär den nu inom sig tillbaka till boet.

Solen sjunker på sin väg mot norr, och sommarnatten faller över träd och gräs.

När klockan är sju nästa morgon har vattenflödet i vallgraven sinat. En liten pöl speglar himlens färg. Men myrorna har redan givit upp, givit upp hela sitt trädgårdståg mot huset.

Fast, där står en av myrorna kvarlämnad på husväggen, någon meter ovanför den där lilla skogsviolen som växer vid husets östra hörn. Myran kryper hit och dit utan mål.

Hämta ett tomt vattenglas och peta ner den lilla, magra i glaset. Så ja! Nu: bär iväg henne till ekträdet. Där lutas glaset mot myrornas huvudgata i ekstammens bark. Där kryper den övergivna, utsvultna myran ut ur glaset och stannar mitt på myrgatan. Utlämnad är hon nu, åt de andra.

Det dröjer inte många sekunder förrän de första myrorna når platsen. Snart ränner åtta, nio stycken hit och dit, råkas med antennerna och skiljs igen. De myror som kryper uppför den fårade stammen nerifrån vänder igen mot marken och boet; de som är på väg ner från kronan, de tjocka, vänder uppåt igen och meddelar nyheten för sina fränder. En liten röd spindel korsar myrornas spår utan att stanna till.

En av de tjocka, nedåtkommande myrorna stannar vid den lilla nykomlingen. Där står de inför varandra, huvud framskjutet mot huvud. Den tjocka myran öppnar sina käkar för att sätta dem mot den andras käkar, och så står de båda stilla där, käke mot käke, mitt på en brandgul lavfläck på barken. Efter ett tag börjar den lilla myrans bakkropp svälla. När den blivit hälften så stor som den tjocka myrans – ja, då har den tjocka myran blivit magrare, och nu är hon inte större än den lilla. Kan tio minuter ha gått? Innan jag hunnit jämföra ordentligt så har den magra myran blivit större än den förut tjocka. Bakkroppen är nu fullt utskjuten och visar alla segment. Så har hon räddats till samhället i elfte timmen. Myrparet går isär. Den förut tjocka vänder sig, spinkig nu, och börjar åter den långa klättringen uppför ekstammen, medan den länge utsvultna, numera stinn och tung, klättrar försiktigt nedåt i riktning mot smörblomman och boet.

Och de magra myrorna fortsätter att klättra i sin blindhet, uppför ekstammen, sju gånger högre än ett mänskligt öga, upp till den gröna kronan, framför molnen, som fortsätter sin färd mot landskapets östra del.

Klockan är tolv.

SEPTEMBER 1994

Stiby naturreservat / Stiby nature reserve, Sölvesborg, Sweden

Foto: Jonte Göransson

EUROPEISK GEMENSKAP

– till nytta och nöje för vem?

Av Göran Svahn

Just nu pågår debatten om ett eventuellt svenskt medlemskap i EG för fullt. Samtidigt förs de förhandlingar med EG, vars resultat skall ligga till grund för det avgörande ställningstagande som sker i folkomröstningen 1995. Meningarna är delade, inte minst att döma av pressens insändarspalter, men åsikterna går isär även inom våra politiska organisationer, inom fackföreningsrörelsen och uppenbarligen också inom näringslivet. Inte heller de naturintresserade människorna har i sina organisationer kunnat nå fram till något definitivt och entydigt förhållningssätt.

Enligt förespråkarna skall EG ses som en stor freds- och miljöorganisation. Inte minst tillgängligheten, möjligheten för människor och kapital att röra sig fritt över Europas gränser, understrykes härvidlag. Den s.k. harmoniseringen innebär, såvitt man kan förstå, att ett i huvudsak likartat regelverk skall garantera alla européer likartade möjligheter – och skyldigheter. Vad kan detta komma att betyda för oss?

Sedan bilen efter andra världskriget blev var mans egendom har västra Europa i princip varit tillgängligt för vem som helst. Efter murens fall och östblockets sammanbrott gäller detta nu hela Europa. Med dagens bilar är det faktiskt fullt möjligt för var och en av oss att nå varje orkidéäng, varje bergstopp, varje fågel-sjö, ja varje naturskön plats i vår del av världen. Underbart, eller hur? Vilka möjligheter öppnas inte för alla oss som älskar och aktar natur!

Men – med broförbindelse över Öresund och motorvägar ända bort till Ural blir orkidéer och rovfågelbon tillgängliga också för den växande skara marodörer, t.ex. från Tyskland och Holland men med medlöpare överallt, som redan nu får naturvårdare att knyta nävarna av harm och vrede. De finns här, hos oss i Blekinge, orkidéer blir uppgrävda, berguvar fångas, ägg plockas. I Polen, där svart stork och mindre skrikörn ännu har en hygglig utbredning, är naturmänniskor förtvivlade. De har inte våra resurser att organisera motstånd, de har andra gigantiska problem att lösa. Så är fallet i hela östra Europa.

Med den gränskontroll som finns idag avslöjas, trots låg prioritet hos polis- och åklagarmyndigheter, en del av denna illegala och förödande hantering. Ändå finns det enbart i Tyskland ca 25 000 levande, burhållna rovfåglar. Hur blir det i ett framtida, gränslöst Europa?

Förresten, hur blir det med vår allemansrätt?

När detta skrives, medio september -93, meddelar radions nyhetssändningar att frågan skall "ses över". Harmonisering pågår?

OKTOBER 1994

Rönblad / *Rowan leaves, Sölvesborg, Sweden*

Foto: Johan Åström

"EN HÄVSTÅNG TILL STADENS FRAMÅTSKRIDANDE OCH FÖRKOFTRAN". – Om tillkomsten av Stadshotellet i Sölvesborg.

Av Hans Milton

Till de märkvärdigheter, som ännu i vår tid möter en till Sölvesborg med tåget ankommande resenär, hör utan tvivel det väldiga Stadshotellet.

Tanken på detta nya och monumentala hotell synes ha väckts i början av 1900-talet av ägarna till Sölvesborgs Byggnadsbolag. Till intressenterna i detta företag, som hade bildats år 1893, hörde flera av stöttepelarna i stadens ekonomiska och politiska liv såsom konsul Erik Holm, rådman O.N. Nordholm och köpman N. Gabrielsson.

År 1909 ansågs tiden vara mogen för mera konkreta planer. Vid stadsfullmäktiges sammanträde i februari förelåg således en skrivelse, vari bolaget utlovade hela 34.000 kr som bidrag till kostnaderna för ett hotellbygge. På stående fot beslöt man då att tillsätta en kommitté med fullmäktiges ordförande auditor Otto Bagge i spetsen för att närmare bereda ärendet.

Redan i slutet av mars avgav de kommitterade sitt yttrande. Ett nytt hotell sades vara "synnerligen väl behöfligt" samt "så mycket skarpere derigenom att Sölvesborgs närmaste grannstäder Christianstad och Carlshamn numera äro egna de att uppfylla äfven ganska långt gående anspråk å tidsenliga hotell". De tillstyrkte därför enhälligt att staden med stor tacksamhet skulle acceptera det generösa erbjudandet.

Lika entusiastiskt mottogs emellertid inte Byggnadsbolagets preliminära kostnadsförslag, som uppgick till 145.494 kr och 10 öre. Kommittén räknade här kallt med ytterligare kostnader för bl.a. inventarier, ett uthus och en trädgårdsanläggning, eller allt tillhoppa 168.000 kr. Frånräknat gåvan på 34.000 kr skulle alltså staden av allmänna medel behöva tillskjuta 134.000 kr. Denna summa anskaffades senare med hjälp av ett obligationslån.

Tomtfrågan löstes så gott som genast, när innehavaren av Sölvesborgs slott legationsrådet Fredrik Rappe frikostigt skänkte lämplig mark för ändamålet i kvarteret Afrika. Den först tilltänkta placeringen på den angränsande sjukhustomten förlorade därmed all aktualitet.

Saken var klar. Det återstod endast för stadsfullmäktige att fatta ett formellt beslut om att låta uppföra en hotellbyggnad i överensstämmelse med de ritningar Byggnadsbolaget tidigare presenterat. Detta skedde den 31 mars 1909, varvid dessutom en särskild hotellbyggnadskommitté utsågs. I denna invaldes förutom auditor Bagge också borgmästare Philibert Humbla, apotekare Per Emil Swanlund, kapten Henrik Byström samt trafikchef J. Brinck.

Som arkitekt hade bolaget redan anlitat Alfred Hellerström från Helsingborg, vilken senare (år 1913) även fick i uppdrag att rita sparbankshuset vid Södergatan. Huvudansvarig för el-, vatten- och värmeinstallationerna blev ingenjör K.G. Segerstedt i Malmö. Under ledning av stadsbyggmästare Klaes Modig skred den till ett hundratal man uppgående arbetsstyrkan raskt och med stor yrkesskicklighet till verket.

Sedan byggnaden utan större bekymmer ställts färdig år 1910 utgick inbjudan till själva invigningen, som ägde rum

lördagen den 14 januari 1911. Kallelsen till festen hade hörsammats av "ett stort antal damer och herrar". De omkring 160 förväntansfulla deltagarna fyllde inte bara den stora samlingsalen utan även en mindre lokal bredvid till absolut sista plats.

Det officiella programmet inleddes av borgmästare Humbla, som i ett mycket engagerat tal lovordade byggnaden, "hvilken genom sina väl afvägda proportioner och sin tilltalande arkitektur i öfrigt smeker våra ögon och höjer vår stads utseende". Sölvesborgs geografiska läge och "skönheten hos de taflor i naturen, som därifrån låter sig överblickas, torde inom vårt land räkna allenast få sina likar". Med en innerlig önskan om att det nya hotellet skulle bli "en häfstång till stadens framåtskridande och förkofran" samt av staden vårdas "såsom en af sina värderikaste tillhörigheter" överlämnade han så å byggnadskommitténs vägnar hotellet till sölvesborgarna.

Efter det att ett trefaldigt och "kraftigt" leve utbringats, tog drätselkammarens ordförande grosshandlare Thure Carlsson till orda och förklarade sig helt övertygad om hotellets solida ekonomiska ställning, på det att "intet berättigat missnöje borde förefinnas bland samhällets medlemmar". Anförandet följdes av nya och ännu kraftigare hurrarop.

Omedelbart efter den högtidliga överlämningsceremonin vidtog den av de flesta sannolikt mer efterlängtade festsupén. Bland de många talare, som mellan de täta skålarna djärvt dristade sig att bromsa allt onödigt åtande, förtjänar i synnerhet Fredrik Rappe att citeras.

"I Amerika, detta de dådkraftiga handlingarnas hemland", förklarade legationsrådet med eftertryck, "hade man kommit till insikt om att skulle en plats gå framåt fordrades först och främst en järnväg, så en kyrka, en bank och ett hotell. Sedan kommer folket af sig själf, och platsen blomstrar snart upp". Ett stadshotell i tiden, betonade Rappe, "skulle här bli en älsklingsplats för turister osv. samt på detta sätt hotellet bidra till samhällets, för att inte säga hela ortens, förkofran." Så talar förmodligen bara en upplyst man med konstruktiva visioner!

I anslutning till kaffet och även föredrog doktor Magnus Assarsson i versifierad form den traditionella hyllningen till Kvinnan, varefter de glada festligheterna fortsatte "till långt ut på natten". Utskänkningstiden hade f.ö. genom stadsfullmäktiges framsynthet blivit avsevärt utsträckt.

Att döma av lokalpressens referat blev tillställningen "på allt görligt sätt" en fullständig succé inte minst tack vare de förträffliga arrangemang, som hotellets källarmästare N. Pettersson och hovmästare G.W. Liljegren sört för "in i minsta detaljer". Till festyran bidrog säkert också den taffel- och dansmusik, vilken "på ett synnerligen förtjänstfullt sätt" effektuerades av Salon-Sextetten "Mattinata" från Vendes artilleriregemente.

På så vis tillkom det magnifika Stadshotellet i Sölvesborg. Hur det även i famtiden skall kunna utgöra "en häfstång till stadens framåtskridande och förkofran" återstår att se.

NOVEMBER 1994

Blekingesöm / Blekinge County embroidery, Sölvesborg, Sweden

Foto: Jonte Göransson

BLEKINGESÖM

Av Brita Hilmansson

Mitt intresse för blekingesöm väcktes så smått efter det att jag gått en kurs i konstsöm, som Hushållningssällskapet anordnade i Nogersund 1958. Men först sedan jag gått en kurs för Martha Skogsgårdh 1978 började jag brodera på allvar. Martha Skogsgårdh är en känd brodös från Kyrkhult. Varje år gick jag sedan kurser, som Hemslöjden anordnade. Jag började också själv leda kurser, vilket jag för övrigt fortfarande gör. Jag har alltid haft ett fint förhållande till hemslöjdskonsulenterna i Blekinge, både den förra, Maj Zetterberg, och den nuvarande, Carina Olsson. De har båda villigt ställt upp och hjälpt mig när det behövts. Jag har alltid varit noga med att följa ursprungliga mönster och färger, vilket är väldigt viktigt för bevarande av de gamla traditionerna.

Blekingesömmen härstammar från slutet av 1700-talet, då några prästgårdsdöttrar började rita mönster efter ostindiskt porslin, som fanns i hemmet. Broderierna, som sedan utfördes, gjordes oftast av yrkesbrodöser.

Det har berättats, att en flicka från Ysane vid namn Ida Trulsdotter broderade 6 hängkläden omkring år 1831, och på grund av denna fina hemgift blev hon gift med en rik bonde.

Tekniken när man syr blekingesöm är enkelsidig plattsöm, schattersöm, knutar, stjälsöm, flätsöm och konstrika bottensömmar.

I mitt tycke är Blekingesömmen den vackraste av våra landskapssömmar med sina milda pastellfärger i blått, rosa, gult och vitt.

Blekingesömmen användes till hängkläden, dukar, festremсор, kuddar, gardiner och lampetter. De flesta hängklädena härstammar från tiden mellan 1784 och 1850. De är oftast sydda på linneväv med bomulls- eller

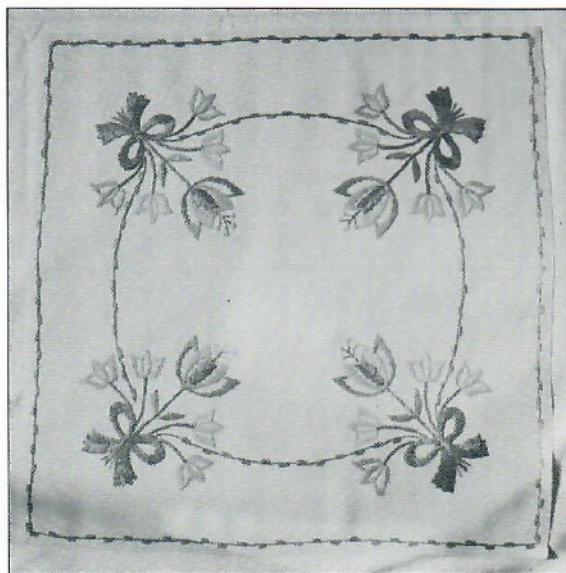
lingarn, ofta blandat. Hängklädena hade man inte uppe hela året, utan de sattes upp vid festliga tillfällen.

Under 1900-talet har bl.a. Vera Mårtensson, som arbetade på Blekinge Läns Hemslöjd 1935-1957, komponerat många vackra broderier, som är mycket omtyckta. De sys alla med enbart lingarn.

Maj Zetterberg har tagit fram en mängd fina mönster till dukar, festremсор, lampetter, kuddar och gardiner efter gamla förebilder. Konstfack, Bitte Morhagen och Mariann Bengtsson har också arbetat fram en del mönster.

Intresset för blekingesöm är idag mycket stort, inte minst bland ungdomar, och det tycker jag är mycket glädjande.

Vi ska slå vakt om vår fina blekingesöm och föra traditionen vidare!

Exempel på modern blekingesöm

DECEMBER 1994

Jockarp, Sölvesborg, Sweden

Foto: Johan Åström

MOT HORISONTEN

Av Åke Werdenfels

Gesterna spelade. Lutad mot cykeln bara fanns han där plötsligt i sommarkvällen. Bligade på husen, kommenterade och berättade om människor, liv och arbete i den födelsestad han lämnat när det inte längre fanns arbete på Varvet. Nu var han tillbaka.

Ett ansikte bland många, ett livsöde med åtskilliga paralleller. Här som i andra kommuner har bristen på arbetstillfällen tvingat människor till uppbrott. Under 1800-talet lämnade många staden på jakt efter en ny och bättre tillvaro i landet "over there". Hit hörde borgmästaren C F Wickenbergs bror, som strax efter 1825 grundade en grosshandel i South Carolina. Nils Fredrik Åström, som stått bakom disken i en affär i Sölvesborg, var en av de första svenskarna i Chicago i mitten av 1840-talet.

Efter 1850 drabbade "Amerikafebern" staden på allvar med en första topp i samband med nödåren under senare delen av 1860-talet. Ett sextiotal människor gav sig iväg, de flesta för att aldrig återvända. Det gjorde däremot många av dem som sökte sig till Danmark och Tyskland. Arbetsvandrarna har sedan länge varit många här i Sölvesborg. Läget vid havet innebar på sin tid goda kommunikationer. Idag använder vi inte båten utan tåget,

bussen eller bilen. Men visst är många av oss på arbetsvandring, även om det bara handlar om några timmar i någon av grannkommunerna. Nettoutpendlingen ligger faktiskt på omkring tusen personer varje dag.

Förundran, men också återseendets glädje. Han kände sig hemma här, den vitale pensionären. Här fanns rötterna. Du och jag har dem kanske på annat håll, precis som arbetsplatsen. Men vi bor här, i den lilla staden som genom kungligt maktspråk kom att bli överflyglad av de mäktigare grannarna i öster och väster. Där som här har staden bytt ansikte många gånger om. Gamla byggnader har försvunnit, nya skjutit upp. Den utvecklingen är allmängiltig och nödvändig. Men det är viktigt att den inte går för fort. Då hinner vi dåligt med, tappar fotfästet. Snabb ekonomisk tillväxt och våldsamma flyttningsrörelser är i själva verket ytterst sällan förenade med goda livskvaliteter. Vad vi behöver är naturligtvis arbetstillfällen, ekonomisk tillväxt och goda kommunikationer. Men lika nödvändig är kontinuiteten, den gripbara småskaligheten och det intresse, den känsla för medmänniskan, som kan tillhöra lokalsamhällets avigsidor men som också ger det dess charm och känsla av trygghet.